

«HET BRUIJSEL»

VOGELWACHT

UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Peter Wienbelt
Den Brier 112, Uden
Tel.: 0413-330758
- Secretaris** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Penningmeester** : Jeroen van Vliet
Dennenstraat 5, Odiliapeel
Tel.: 0413-272983
- Bestuursleden** : Jan van Bergen, Mark Poulussen en Liesbeth Verkaar.
- Bank** : ABN-AMRO Uden rek.nr.: 60.99.68.254

"HET BRUUJSEL"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

- Redactie** : Margreet Hoefnagels, Anita van den Acker,
Rianne de Groot, Jan-Willem Hermans, John Hermans,
Aad van Toor, Don-Alexander van Bergen en Peter Noy.
- Redactieadres** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
- Tekeningen** : Archief en tijdschriften.
- Typewerk** : Rianne de Groot en Anita van den Acker.
- Druk/Verspreiding** : Theo Thijssen en Wim Hoefs.
(met medewerking van basisschool "De Palster")

"HET BRUUJSEL" verschijnt 4x per jaar in een oplage van 125 exemplaren

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven. Men dient dan wel het Bruujssel als bron te vermelden.

Het Bruujsel, nummer 1, 1999

Colofon	Redactie	1
Inhoudsopgave	Redactie	2
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	3
Mededelingen Bestuur	Jan-Willem Hermans	4
Algemene ledenvergadering 1999	Peter Noy	6
Verslag Publiekswandeling Mariaheide	Liesbeth Verkaar	7
Een reis door West-Afrika	Aad van Toor	8
Klaar voor het tweede jaar!	Piet van der Voort	9
In gesprek met ... Joop Bergsma	Margreet Hoefnagels	10
Wetenswaardigheden	John Hermans	12
De Algarve in vogelvlucht	Joop Bergsma	14
Ontgroning/Verschraling van de Maashorst	Jan-Willem Hermans	17
Vogel onder de loep ... De Kievit	Pedro van den Acker	18
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	19
Reisverslag Bharatpur in India	John Hermans	20
De aanschaf van een telescoop	Peter Noy	22
Binnenkort Voorjaarsexcursie Lauwersmeer	Peter Noy	24
Excursie Oostvaardersplassen	Don-Alexander v. Bergen	25
Wereldvogelnamen / Inventarisatie / Oproep!	Diversen	26
Slapende eend	Peter Wienbelt	27
Water, water en nog eens water!	Willem Peters	28
Vogelwacht - Winkel	Aad van Toor	29
Advertenties	Bestuur	30

Mededelingen Redactie

De lente begint, tijd om er weer op uit te trekken. Om jullie enthousiasme nog groter te maken vind je hier weer een goed gevuld blad vol schitterende verhalen. Veel reisverhalen dit keer: John Hermans ging naar India, Aad van Toor vertelt over zijn belevenissen in Afrika. Hij heeft samen met zijn vrouw Mies Ghana, Burkina Faso en Mali bezocht. Joop Bergsma was in Portugal en Don Alexander ging naar de Oostvaardersplassen. En allemaal zagen ze een schitterende natuur met natuurlijk ook veel vogels. Pedro van den Acker heeft dit keer de Kievit onder de loep genomen. Om goed te kunnen vogelen heb je goed materiaal nodig. Daarom heeft Aad van Toor wat informatie over telescopen bij elkaar gezet. In dit blad kun je er meer over te weten komen. Trouwens materiaal bestellen kan ook bij hem. Sinds enkele maanden beheert Aad de Vogelwachtwinkel. Verderop tref je een aantal interessant geprijsde artikelen aan. Men steunt daarmee tevens de Vogelwacht Uden. Dit keer weer veel informatie van het bestuur. Jan-Willem vertelt over de door Staatsbosbeheer aangekochte gebieden in het begrazingsgebied. Staatsbosbeheer heeft daar natuurlijk plannen mee. Daarnaast wordt extra informatie gegeven over het ontgrondingsplan van een gedeelte van de Maashorst. Verder komt de jaarvergadering ter sprake. Na elf jaar stopt Bart Gevers met het penningmeesterschap. Bedankt voor de geïnvesteerde tijd Bart. Ook Piet van der Voort heeft zichzelf niet meer herkiesbaar gesteld. Piet bedankt voor je jarenlange bestuurlijke inzet binnen de vereniging! Hij heeft nu nog meer tijd voor de werkgroep Stootvogels, getuige zijn enthousiast verslag. Tegelijk doet hij een oproep voor meer deelnemers aan zijn werkgroep. Nieuwkomers in het bestuur van de Vogelwacht zijn Liesbeth Verkaar en Jeroen van Vliet. Als kersverse bestuursleden wensen wij hen heel veel succes de komende tijd. Peter Noy heeft in een notedop de hoogtepunten van de jaarvergadering samengevat. In de rubriek Wetenswaardigheden ... door John Hermans staan ditmaal een aantal actuele zaken die betrekking hebben op onze vogels.

Willem Peters vertelt over zijn VLU en vers van de pers is het verslag van Liesbeth Verkaar over de zeer succesvolle publiekswandeling van zondag 14 maart jl. Maar liefst 70 belangstellenden hebben een schitterende wandeling gemaakt door het Melven, tussen Mariaheide en Veghel. Het weekendblad (Udens Weekblad) van 20 maart heeft hier een volle pagina aan gewijd! Die bewuste zondagmorgen was een goede promotie voor zowel de natuur als de Vogelwacht.

Tot slot heeft onze voorzitter Peter Wienbelt een leuke aanbieding: alle wereld vogelnamen heeft hij op diskette verzameld. Iedereen die geïnteresseerd is kan tot een maand na uitgave van dit blad bij Peter terecht voor een kopie. Zeker voor de reizigers onder ons een aanlokkelijk aanbod. We wensen jullie veel vogelplezier toe en we verwachten jullie enthousiaste verslagen bij ons in de bus. Alvast bedankt.

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels.

Mededelingen Bestuur

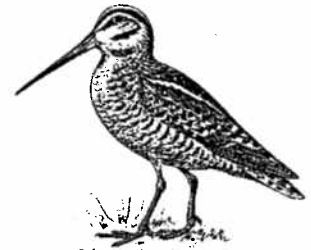
Nieuwe leden

Gelukkig kunnen we ook nu weer een nieuw lid noteren. Joop Bergsma, van harte welkom binnen de vereniging. Informeer eens bij een van de werkgroepen, zij kunnen altijd versterking gebruiken!!!

Weidevogelconvenant

Vogelwacht Uden heeft meegeholpen met de totstandkoming van een zogenaamd weidevogelconvenant in de gemeente Boekel. Samen met het college van B. en W. van gemeente Boekel, ZLTO afdeling Boekel-Venhorst (voorheen NCB), Jeugdnatuurwacht "De Knokert" uit Boekel, het IVN Uden en de grondeigenaren is kort geleden een overeenkomst opgezet met als doel om, binnen een normale agrarische bedrijfsvoering, de leefgebieden van weidevogels te verbeteren en te beschermen. Onder andere gebeurt dit door:

- * De nesten van de vogels worden door vrijwilligers die in het bezit zijn van een loopvergunning van de desbetreffende grondeigenaar, jaarlijks gelokaliseerd en gemarkeerd zodat de nesten bij werkzaamheden op het veld ontzien kunnen worden.
- * De grondeigenaren zullen trachten zoveel mogelijk nesten te sparen. Overleg met loonwerkers en andere die het land bewerken is hierbij van belang.
- * De partijen trachten het rapen van de eieren van de weidevogels te voorkomen.
- * De loopvergunninghouders maken jaarlijks na afloop van het broedseizoen een evaluatierapport, waarin tot uiting komt hoe het met het weidevogelbestand is gesteld en of er eventuele aanpassingen noodzakelijk zijn met betrekking tot het weidevogelbeheer.

Het initiatief, waaraan we graag meegewerkt hebben, komt vanuit de agrarische sector en berust geheel op basis van vrijwilligheid. Er zijn 14 bedrijven aangesloten met een totale oppervlakte van 200 hectare. Nu maar snel hopen dat het de weidevogels voor de wind gaat.

Staatsbosbeheer

In het vorige nummer hebben wij aangegeven dat in het kader van compensatie A50 door Rijkswaterstaat gronden zijn aangekocht en overgedragen aan Staatsbosbeheer. Op bijgevoegd kaartje kan men zien om welke gebieden het gaat. Een aantal gronden op het Udens gedeelte zullen dit jaar ontdaan worden van hun "rijke" bovenlaag om de verschralling te versnellen. Meer hierover in bijgevoegd artikel "Ontgronding/verschralling".

Hanneke en Leo Roovers

Onze vereniging telt gelukkig een aantal bijzondere leden. Zonder iemand te kort te doen willen we met name Hanneke en Leo Roovers noemen. Een aantal leden zullen deze namen niet veel zeggen, maar bij de werkgroep Uilen kent iedereen ze. Hanneke is al jaren bedlegerig en helaas ernstig ziek. Leo is de steun en toeverlaat van Hanneke. Het wandelen in de vrije natuur is zodoende voor hun beiden bijna niet meer mogelijk. Gelukkig is de natuur in hun boerderij in Odiliapeel heel dichtbij. Al jaren wordt de schuur bewoond door een kerkuilenvaar en vele, vele boerenzwaluwen. Dit tot groot genoegen van Hanneke en Leo. De conditie van Hanneke is echter dermate slecht, dat we vrezen voor het ergste...

Vooraf voor Leo, maar ook zeker voor alle vogel(uile)beschermers heeft Hanneke het volgende gedicht gemaakt:

*Uilskuikens kijken al vanuit hun ei
door de schaal naar buiten
Eenmaal vrij piepen ze blij
en pikken met hun scherpe snuiten*

*Snavelkrassend laten ze weten
vanuit hun vaste stek
dat ze niet willen worden vergeten
tot hun vertrek*

*Als de grote sprong gewaagd wordt
is het instinct op volle kracht
De herinnering is nog te kort
Ze hadden het dus niet verwacht*

*Maar de vrijheid in hun vleugels
geeft hen vrijheid voor dat even
Legt hen nimmer meer aan teugels
Geeft dus vrijheid voor het leven*

*Hun vlucht wordt gezien
door een man vlak onder hun nis
Hij is zelf net zo kien
omdat hij van de uilen is*

*De wijsheid bij de uilen
komt instinctief met een lach
Bij de man door te huilen
en door de liefde voor de dag*

*Toen de uilen hem zagen
wisten ze hij is hun man
Ze durfden echter niet te vragen
hoe dat dat kan*

*De man vond het te laat
en vond geheimen mooi
Maar geheimen horen niet op straat
zoals uilen niet in een kooi*

*De uilen knipoogden
en vlogen over de laatste pas
terwijl de man zijn ogen droogde
en dacht aan alles wat was.*

Hanneke Roovers, januari 1999

Algemene ledenvergadering 1999

Op dinsdagavond 6 maart jl. vond in de Groenhoeve weer de jaarlijkse ledenvergadering plaats. Ruim 25 leden van de Vogelwacht waren hierbij aanwezig. Voorzitter Peter Wienbelt heette alle aanwezigen van harte welkom en gaf in zijn voorwoord aan dat de Vogelwacht ook dit jaar weer een aantal activiteiten op touw zet, zoals een maandelijkse excursie naar een natuurgebied, drie meerdaagse excursies (Extremadura, Lauwersmeer en Terschelling), zes maandagavondwandelingen, diverse inventarisaties, een aantal publiekswandelingen en diverse "doe-activiteiten". Daarnaast is er in juni weer de gebruikelijke feestavond en in het najaar wordt weer een vogelcursus gegeven alsmede de Vogeltrek-Teldag. Kortom de Vogelwacht bruist van dynamiek waarbij voor iedereen wel wat te doen is.

Het thema voor 1999 is nog prematuur en zal een bepaalde vorm van samenwerking gaan inhouden. Het doel hierbij is om met alle Udense "groene verenigingen" gezamenlijk naar buiten toe te treden. Hierbij denkt men aan bijvoorbeeld een "groene markt", waarbij iedere vereniging zich naar het publiek toe presenteert. Nadere plannen hieromtrent zullen de komende maanden verder worden uitgewerkt.

Hoogtepunten 1998

In het jaarverslag over 1998 memoreerde Jan-Willem Hermans de hoogtepunten van het afgelopen jaar. Samenvattend bleek dat de Vogelwacht zich weer aardig heeft doen gelden met tal van activiteiten. Dit varieerde van een- of meerdaagse excursies tot en met het opstellen van beleidsplannen en bezwaarschriften. Eens te meer werd duidelijk dat deze vereniging zeer dynamisch is, waar voor iedereen wel een of meerdere activiteiten zijn weggelegd.

Bestuursverkiezing

In het kader van de reglementen is er een vast systeem van aftreden en wel of niet herkiesbaar zijn van bestuursleden. Aftredend en niet verkiesbaar waren Piet van der Voort (Bestuurslid) en Bart Gevers (Penningmeester). De voorzitter bedankte hen voor de jarenlange belangeloze inzet voor de vereniging. Piet voor zijn jarenlange voorzitterschap en de laatste jaren als bestuurslid en Bart voor het beheer van de penningen. Peter Wienbelt had voor Bart een ludieke speech in petto waarin de "cent" "cent"raal stond! Jeroen van Vliet en Liesbeth Verkaar werden als nieuwelingen in het bestuur begroet. De twee nieuwe bestuursleden stonden te trappelen om aan het werk te gaan. Het bestuur wenste hen veel succes met hun werkzaamheden binnen het bestuur.

Financiën

Bart gaf in zijn toelichting op het financiële jaarverslag alsmede de begroting voor 1999 aan dat het eigen vermogen met enkele duizenden guldens zal dalen. Bekeken wordt op welke punten bezuinigd kan worden en waar mogelijk acties op touw kunnen worden gezet om de credit- en debetzijde in balans houden. Theo Peeters gaf hiertoe het goede voorbeeld door hout ter beschikking te stellen. Enkele senioren maken hier nestkasten van die vervolgens weer verkocht kunnen worden! Wie volgt?

Afsluiting

Na nog diverse zaken besproken te hebben werd deze zeer informatieve avond afgesloten met een pilsje of wat anders ... Kortom er werd weer heel wat bijgekletst. Voor de nieuwe leden is dit een must om eens iets van deze typische, ongedwongen Vogelwachtsfeer te komen proeven. Iedereen is van harte welkom!!

Peter Noy

Verslag Publiekswandeling Mariaheide

Met grote getale is het publiek gekomen. Op zondag 14 maart jl. verzamelden zich een kleine 70 man op het Dobbelsteenplein in Mariaheide. Mede dankzij het mooie weer was de belangstelling zeer groot, we hebben twee prachtige lentedagen gehad, een verademing na al die regen. En natuurlijk ook mede dankzij Peter Noy en Jan van den Tillaart (Heise Krant) die weer goed reclame hadden gemaakt via de verschillende kranten. Veel publiciteit blijkt toch goed te werken.

We vertrokken als één grote groep, om buiten het dorp in tweeën gesplitst te worden. De andere groep liep de wandeling "andersom". Er liep van alles mee: kinderen, tieners, van mensen van twintig jaar tot ver op leeftijd, van mensen die bijna niets van vogels af wisten tot echte vogelaars... een zeer gemêleerd gezelschap dus.

Als eerste zagen we een koppeltje patrijzen zitten in het maïsveld. Willie zette er mooi zijn telescoop op, en je kon goed het verschil zien tussen het mannetje en het vrouwtje: het vrouwtje is fletser van kleur. Ook het zwarte "hoefijzer" op hun buik was goed te zien. Toch geen alledaagse verschijning. Het valt niet mee om een groep van 30 à 35 man bij elkaar te houden, en gaande de wandeling vielen er gaten, zodat een lange sliert wandelaars lang de paden trok. Het is een vrij open gebied. Jan van den Tillaart, Willy van Lanen en William van der Velden hebben hier al vaak geïnventariseerd, en zij kennen dit gebied dan ook al op hun duimpje. Ineens hoorden we de tjiftjaf! Sommigen onder ons hadden hem al een paar dagen eerder gehoord, maar voor mij was het de eerste keer weer dit jaar. Het wonder van de lente staat weer te gebeuren. Ik vind het zó knap van die kleine vogeltjes om helemaal uit Afrika te komen vliegen om hier te broeden. Het geeft me echt weer lentekriebels als ik ze hoor. Dan zullen de andere zomervogels ook niet lang meer op zich laten wachten, heerlijk!

Toen kwamen we langs een stuk bos waar een bosuil met jongen zat. We mochten voorzichtig met een man of tien tegelijk gaan kijken en ja hoor, al snel kregen we een jonge bosuil te zien. Nog helemaal pluizig, en hij zat mooi naar ons te knipogen. Eronder zat de volwassen uil, volgens onze gidsen zijn er vijf jongen (takkelingen) geteld. En om nog even bij de uilen te blijven, een stuk verderop hebben we ook een Ransuil gezien. Je kon mooi z'n "oor"pluimpjes onderscheiden, een mooi gezicht. We kwamen ook nog langs een roekenkolonie. Hoog in de bomen maken ze gezamenlijk hun nesten. Je kunt ze van de kraaien onderscheiden door hun kale grijze snavel (bij de kraai zwart), hun lagere roep en doordat ze een "broek aan hebben", zoals dat genoemd wordt (afhangende veren). Ze maken flink wat lawaai.

Aan de bomen en struiken kon je ook al goed zien dat het lente aan het worden is. Volop wilgenkatjes, een sloot met klein hoefblad langs de kant, een kikker die voorbij sprong.... Jan-Willem gaf nog even een pleidooi tegen het rapen van kievitseieren, terwijl we keken naar deze buitelandse, fluitende vogels. Net een computerspelletje, dat geluid. Na een kleine drie uur! wandelen liepen we terug door Mariaheide waar midden in een woonwijk een goudhaantje zat te zingen. Het was een heerlijke wandeling en het was inmiddels lekker warm geworden toen de zon erdoor kwam. Het is zeker voor herhaling vatbaar.

Liesbeth Verkaar

Een reis door West-Afrika

In de Kerstvakantie hebben Mies en ik een aantal Afrikaanse landen bezocht, te weten: Ghana, Burkina Faso (voorheen Opper Volta) en Mali.

Ghana: een groot land, namelijk ruim zes keer Nederland. De hoofdstad is Accra. De kustvlakte beslaat een breedte van 20 tot 80 kilometer en belooft een grote vogelrijkdom. Het zal wel zo zijn, maar wij hebben die rijkdom niet gezien. Wel wat zilverreigers, koereigers en diverse eendensoorten. Het grootste deel van het centrum van het land bestaat uit het Voltabekken. Hier ligt het grootste stuwmeer ter wereld, Akosombo. Het is 8.500 vierkante kilometer groot en wordt gevoed door de Voltarivier. De vegetatie bekeken van Zuid naar Noord toont ons tropisch regenwoud, bossavanne en savanne. Veel bos is jonger dan vijftien jaar!! Dertig kilometer landinwaarts begint het tropische regenwoud en daar zien we wat meer vogels: langstaart, staalvink, drogon, koereiger, roodoogduif, zwarte specht, diverse giersoorten, schildcraven, weervogels met de meest prachtige kleuren, neushoornvogel, kolibries, parelhoenders, bijeneters, gespikkelde duif, zwarte - en bruine wouwen. Uiteraard een aantal niet te benoemen soorten. Ghana is tropisch en dus warm. De tropen bezorgen vaak een aantal ongemakken op als: midden onder het douchen stopt de watertoevoer, na acht uur 's avonds wordt de elektriciteit afgesloten, een toilet heeft geen bril en het slot van de deur werkt niet. De pracht van het landschap, de vriendelijkheid van de mensen en de temperatuur zijn het bezoek meer dan waard.

Burkina Faso (tot 1984 Opper Volta): bestaat uit een zacht glooiende hoogvlakte die door ondiepe dalen wordt doorsneden. De vegetatie omvat voornamelijk savanneplanten. De rivieren maken deel uit van het regime van Zwarte, Witte en Rode Voltarivier. In het Noordoosten heerst het Nigersysteem. De bewoners heten "Burkinabé": *Burkina* betekent rechtvaardigheid, oprechtheid: *bé* is mens en *faso* is land. De landbouw is erg belangrijk en sterk afhankelijk van de neerslag en irrigatie. Het land behoort tot de Sahellanden; dit zijn de landen die liggen in het overgangsgebied tussen de Sahara en de meer regenrijke gebieden van West- en Centraal Afrika. In onze reis was Burkina eigenlijk meer een doorgangsgebied naar Mali waar we vrijwel de helft van onze vakantie zouden doorbrengen. Bij de grensovergang zagen we erg veel zwaluwen waaronder vele cassius gierzwaluwen. Deze zwaluwen hebben een witte band rond het lichaam vlak achter de vleugels. Er moest een oversteek worden gemaakt over de Banirivier. Daar zaten talloze prachtige getekende egyptische plevieren.

Mali: het derde en tevens laatste land van de reis. Met paard en wagen werden we vervoerd naar de Banirivier om daarop per zogenaamde *piroque* (een grote overdekte kano) een tocht te maken. Hier zagen we veel soorten ijsvogels, steltkluut, grote zilverreigers, koereigers, egyptische plevieren en strandlopers. Terug aan wal brachten we een bezoek aan Djenné bekend om zijn uit leem opgebouwde moskee. Eens per jaar komen vele moslims naar de moskee om die "aan te smeren" en in stand te houden. Het is net een zandkasteel. Heel bijzonder. Het laatste en wellicht het mooiste deel van de reis was een tocht door de Dogonvallei. Vanaf het plateau moesten we een zeer steile afdaling maken die door onze late aankomst voor een groot deel in het donker moest worden volbracht. Veel vogelleven is er niet in de vallei maar het landschap is prachtig. Ontzettend veel kans om vogels te kijken heb je in de reisgroep waarin wij reisden niet, maar voor ons was het een mooie, warme, lange, heerlijke vakantie. Een echt minpunt is de houding ten aanzien van dieren. Dierenleed is gewoon. De ezel is de sigaar en krijgt meer slaag dan eten, helaas.

Mies en Aad van Toor.

Klaar voor het tweede jaar!

Verslag werkgroep Stootvogels

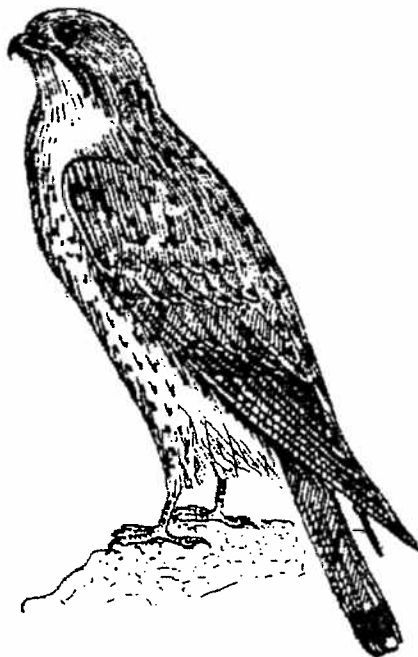
Nu het eerste jaar verwerkt is en een jaarverslag het licht heeft doen zien, zijn de mouwen weer opgestroopt om in het tweede jaar de tekortkomingen van het eerste jaar uit de weg te ruimen. Om meteen maar met het goede nieuws te beginnen, de gelederen van de werkgroep zijn versterkt met maar liefst vijf, misschien zes personen, te weten: Sandra van de Burgt, Gé van Boxmeer, Tiny van de Elsen, Jeroen van Vliet, Bart van der Wielen en misschien Cor Verhoeven. Zij zijn bijzonder welkom en zullen na een jaar training de werkgroep in staat stellen het volgende jaar een veel groter gebied te gaan bestrijken. Dit wil overigens niet zeggen, dat de werkgroep "vol" is. Hebt u ook belangstelling, laat dit dan even weten aan ondergetekende of één van de leden van de werkgroep.

En dat de mouwen opgestroopt zijn, moge blijken uit het feit, dat met de hele groep op 20 februari de bossen van de Maashorst ten noord-oosten van het vierlandenpunt uitgekamd zijn op zoek naar nesten. En alsof dat niet genoeg is, is dezelfde activiteit herhaald op 27 februari ten noorden van het openluchttheater. Jammer dat dit Bruujssel-nummer na deze data verschijnt, anders zou dit een mooie plaats zijn voor een oproep aan de gehele Vogelwacht meer te doen met dit zoekwerk. Via nummering van de torenvalkkasten krijgen het komende jaar ook de torenvalken meer aandacht. Zoals u ziet, wordt er al volop vroeg in het jaar "gezaaid", een gouden "oogst" kan dan niet uitblijven.

En als je dan nog de magnifieke plattegrond (op harde achtergrond) van het waar te nemen werkgebied met daarop aangegeven de nesten van de gevolgde broedparen, dan kan een rechtgeaarde vogelliefhebber niet meer stil blijven zitten.

Oh ja! Interesse?? Telefoon 0413-263292. Tot wederhoren.

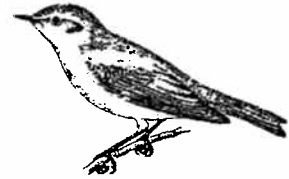
Piet van der Voort,
Coördinator werkgroep Stootvogels.

In gesprek met ... Joop Bergsma

Op een van de eerste zonnige lentedagen stap ik binnen bij Joop Bergsma. Een bevoorrecht mens, zoals hij zelf volledig beaamt, omdat hij zo mooi woont. Vanuit zijn lichte werkkamer kijken we uit over een tuin, aangelegd als een park. Een beetje rommelig zodat dieren alle kansen krijgen. Bovendien gemakkelijk, want er hoeft alleen maar gras gemaaid te worden en zo nu en dan wat gesnoeid. De verrekijker en het vogelboek liggen grijpklar op de vensterbank. Er is dan ook veel te zien. Zoals de sperwer, die zeker twee keer per dag even langs komt.....

De naam Joop Bergsma is niet onbekend binnen de Vogelwacht. Joop heeft namelijk aan de wieg gestaan van onze club. In de tijd dat hij als Hoofd Afdeling Beplantingen en Bossen bij de gemeente Uden werkte liet hij door de W.S.W. nestkasten maken voor diverse zangvogels, uilen, torenvalk enzovoort. Die werden in het Udense deel van de Maashorst opgehangen. Om de veertien dagen ging Joop zelf alles controleren, hij maakte lijsten van het broedresultaat. In de winter moesten alle kasten weer schoongemaakt en hersteld worden. Dat was toch wel wat veel voor één persoon. Het was ook beter om een wat breder draagvlak te zoeken. Dus klopte hij aan bij het I.V.N. Daar waren verschillende leden geïnteresseerd. En zo was de eerste vergadering van Vogelwacht Uden op maandag 9 september 1974 om kwart over acht 's avonds. De eerste piepcursus startte woensdag 5 maart 1975 en de eerste excursie was op zaterdag 13 april 1975 om zeven uur 's ochtends. Met z'n zessen trokken ze toen het bosgebied van Slabroek in. Het is niet zo dat Joop zo'n ijzeren geheugen heeft dat hij genoemde data zo op kan lepelen, nee, hij heeft al zijn agenda's nog bewaard. Omdat hij wist dat ik kwam heeft hij die dingen even opgezocht. Hij heeft nog meer zaken op een rijtje gezet, dus ik hoef niet veel aantekeningen te maken. Dat praat gemakkelijker.

Aan die eerste periode bij de Vogelwacht heeft Joop goede herinneringen. De piepcursussen bij hem thuis met de bandrecorder. De singletjes met vogelgeluiden heeft hij pas nog opgezocht. Maar hij kan zich niet meer voor de geest halen waarom hij weggedreven is van de club. Het zou kunnen zijn dat hij het te druk had, nadat hij in 1980 zelfstandig landschapsarchitect werd. Of misschien was het de zondagmorgen, hij wilde die met zijn gezin doorbrengen. Of was het al het gepraat en de vergaderingen? Joop heeft daar een hekel aan. Hij doét liever. Daarom heeft hij het nu zo naar zijn zin in zijn werk. Al het praatwerk, de inspraakrondes enzovoort zijn door anderen gedaan. Hij krijgt een opdracht met een pakket van eisen en kan achter de tekentafel. Wel werkt hij nog steeds voor gemeentes. Aan inrichtings- en herinrichtingsplannen, parken, speelplekken, natuurontwikkelingsplannen enzovoort.

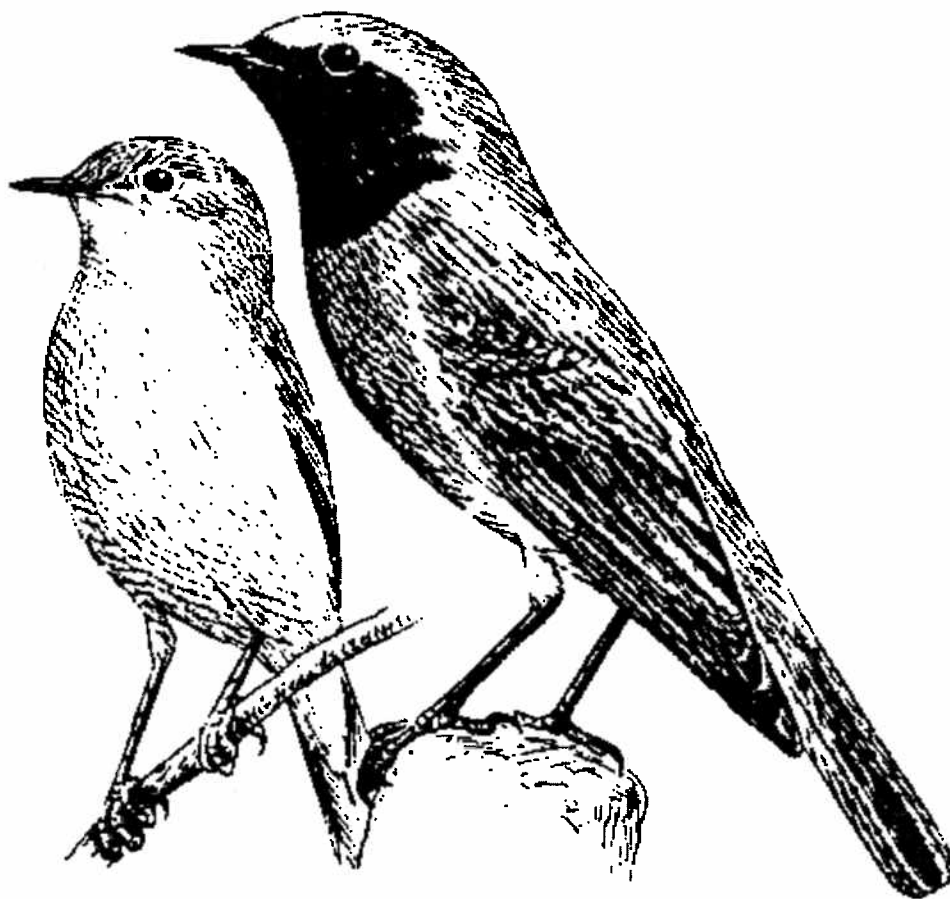
Ondanks dat plezier probeert hij toch zijn werk in de komende jaren af te bouwen en wat meer tijd aan zijn hobby's te gaan besteden. Veel van die hobby's liggen in de natuur. Joop houdt van dieren. Vogels komen op de eerste plaats. Zijn vrouw "moet" met hem mee. Dat ze het leuk is gaan vinden blijkt uit het feit dat ze een eigen verrekijker wil. Verder is Joop ook enthousiast lid van de Brabantse werkgroep "Das en Boom". Hij houdt toezicht op zo'n vijftien dassenburchten, waarvan de meesten in de Maashorst. Een keer in de maand fietst hij de hele route. Dan ben je lekker buiten en je hebt ook nog een doel. Een minder leuke bezigheid is het ophalen van dode dassen. Ondanks afrasteringen en tunnels worden er jaarlijks toch nog bijna evenveel dassen doodgereden als er worden geboren! Joop is ook lid geworden van de Brabantse Vlinderwerkgroep, onderdeel van de Vlinderstichting. De bedoeling is vlinders te gaan "monitoren" in een bepaald gebied.

In deze hoek van Brabant was daar nog behoefte aan. Een probleem zal zijn de vlinders bij naam te leren kennen. Hij kent er wel natuurlijk, net zoals de beginnende vogelaar de huis-, tuin- en keukenvogels kent. Maar de bijzondere vlinders en hun verschillende verschijningsvormen... dat valt niet mee, als je de vijftig gepasseerd bent. En bovendien zo'n brede belangstelling hebt!

Want nu de kinderen het huis uit zijn is er ook wat meer tijd om met de caravan de bergen in te trekken, of je eens lekker te laten verwennen door de zon in Portugal. Joop gaat daar niet aan het strand liggen, maar struint met zijn verrekijker de omgeving af. Wat hij allemaal is tegengekomen heeft hij voor ons op papier gezet. Dat kom je zeker tegen in dit blad. Hij heeft zich ook opgegeven voor de excursie naar het Lauwersmeer. Als geboren Groninger ligt daar nog een stukje van zijn hart. Ook binnen de Vogelwacht wil hij actief zijn. Hij gaat meedoen met de werkgroep Monitoring. Dan komt de studielijst uit 1975 zeker nog van pas. Want achter sommige vogelnamen staat de karakteristiek (of ezelsbruggetje) die ze destijds aan het geluid gegeven hebben. Zoals "de sleutelbos" bij de grauwe gors en "dag swiebertje" bij de gekraagde roodstaart. Oefenen kan hij in zijn eigen tuin, tijdens het werk, want Joop kijkt niet met zijn oren. Als de vogels stil zijn verwent hij die oren met Vivaldi en Bach. Inderdaad, een man die breed georiënteerd is. We hopen nog veel van je te horen en te lezen.

Margreet Hoefnagels

Wetenswaardigheden ...

Voorkomen Bonte Kraai in onze omgeving

Al jarenlang assisteert Vogelwacht Uden onze collega-vogelwerkgroep in Grave met het inventariseren van Bonte Kraaien in het Land van Cuijk. Vanuit de vogelwerkgroep in Grave is deze inventarisatie destijds opgezet, maar vanwege de grootte van het gebied kunnen ze niet zelf alles inventariseren. Daarom helpen we met enkele personen van de Vogelwacht mee. Opvallend is dat men deze wintergast alleen gedurende de wintermaanden in de voormalige Peelgebieden rond Landhorst aantreft. Daarbuiten kom je ze zelden tegen.

Tabel: Bonte Kraai van 1987 t/m 1999

Aantal Bonte Kraaien van 1987 tot en met 1998											
1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
26	30	22	28	22	0	9	10	0	0	8	6

Vervolging Haviken

In 1997 is er een onderzoek geweest naar de vervolging van Haviken in Zuidoost-Brabant en het Peelgebied. Van de 79 gevonden broedsels mislukten er drie (3,8%) door een natuurlijke oorzaak. In zes (7,6%) gevallen werden de eieren of jongen uitgehaald. Verder werd nog bij zes (7,6%) gevallen geconstateerd dat door menselijke invloed de legsels niet uitkwamen (doorschieten van het nest etc.). Totaal betekent dit dat 15% van de broedgevallen door menselijke beïnvloeding verloren gaan. Vooral in kringen van valkeniers moeten de daders gezocht worden. Dit blijkt uit het feit dat overal waar valkeniers wonen de vervolging het hoogst is.

Bron: Het Vogeljaar (nummer 6, jaargang 1998)

Toename Appelvink in Nederland

De afgelopen twee decennia is de broedpopulatie van de Appelvink in Nederland ten minste verviervoudigd. De jaarlijkse toename bedroeg bijna 15%. De huidige populatie bedraagt minimaal 15.000 paar. Hoewel de soort op meer plaatsen in Europa is toegenomen sinds de jaren zeventig, is de situatie in Nederland ongeëvenaard. Bij ons in de Maashorst hebben we tot nu toe maar één broedpaar vastgesteld.

Bron: Limosa (71/4, 1998)

Sexy fitness

Amerikaanse Torenvalken zijn bekend om hun zeer actieve seksleven. Ze copuleren veel meer dan nodig is om de eieren te bevruchten. Volgens onderzoekers doen ze dit om hun partner voortdurend te laten zien hoe fit ze wel niet zijn. Overigens is bij de mens ook bewezen dat dit tot algehele fitheid leidt. De voetballer Ronaldo van Inter Milaan heeft recent in een vooraanstaand voetbalblad aangegeven dat zijn seksleven van invloed is op zijn prestaties!

Bron: Grasduinen (januari 1999)

Oeverzwaluwenwand de Efteling

Op het vier jaar geleden aangelegde golfpark van de Efteling zijn al verschillende bedreigde vogels gesignaleerd. Als een van de acht Nederlandse golfparken heeft Efteling golfpark zich vorig jaar aangesloten bij het proefproject "Committed to Green", dat tot doel heeft de natuur op en rond de golfbanen te verbeteren. Enkele bedreigde vogels van de "rode lijst" blijken in het golfpark voor te komen, waaronder de patrijs, dodaars en roodborsttapuit. Laatste aanwinst is de zestien meter lange oeverzwaluwenwand, anderhalve meter hoog, waarin 88 gaten zijn geboord. Nu maar wachten tot de oeverzwaluw weer terug is van zijn winterverblijf.

Bron: Brabants Dagblad (12 maart 1999)

Europese Vogelrichtlijn

De Nederlandse staat hangt een half miljoen gulden boete boven het hoofd voor iedere dag dat het niet voldoet aan de Europese Vogelrichtlijn. Deze dwangsom is opgelegd door het Europese Hof om Nederland tot uitvoering van de Vogelrichtlijn te dwingen. Hierin is vastgelegd dat Nederland verplicht is om 800.000 hectare beschermd vogelgebied aan te wijzen. In deze gebieden geldt een totaal jachtverbod, wat tevens is vastgelegd in de Flora- en Faunawet. Enkele reeds aangewezen natuurgebieden zijn Loonse en Drunense Duinen, Strabrechtse Heide en het Beuven. Over enkele andere gebieden wordt momenteel een felle discussie gevoerd (zie hiervoor de verschillende media). Onze Regioconsulent, Toon Voets van Vogelbescherming, noemt het teleurstellend dat enkele vooraanstaande "natuurbeschermers" negatief hebben gereageerd op de consequenties van de Vogelrichtlijn. Voets meent dat de natuurgebieden die onder de Europese Vogelrichtlijn komen te vallen veel beter beschermd zijn tegen aantastingen dan door de Nederlandse wetgeving.

Bron: Brabants Dagblad (10 februari 1999)

Slechtvalk snelste

Slechtvalken (het vroegere logo van de Vogelwacht!) die op hun prooi afduiken, zijn de snelste vogels ter wereld. Dit is uit onderzoek met radarapparatuur gebleken. Zwitserse wetenschappers zeggen dat uit precisiemetingen is gebleken dat de dieren tijdens een duikvlucht snelheden tot ongeveer 175 kilometer per uur bereiken!

Bron: Brabants Dagblad (29 december 1998)

John Hermans

De Algarve in vogelvlucht

Gedepreimeerd door het slechte weer en beslist niet gedwongen door voedselgebrek of broedsucces begonnen mijn vrouw en ik in december reeds trekgedrag te vertonen. Derhalve besloten wij om in februari aan de "krokus"trek deel te nemen. Na het bepalen van de trekrichting (Portugal) hebben wij, omdat wij niet over voldoende vliegvermogen beschikken, een ticket naar de Algarve gekocht. De trekroute van ruim 2.400 kilometer legden we, op een hoogte van 10.700 meter, in drie uren af. Wij nestelden ons in Albufeira en ontdekten dat een groot aantal wintergasten (W) en invasiegasten (I) ons reeds was voorgegaan. Gelukkig waren dit voornamelijk vergrijsde adulten van het type *Homo domesticus* en *Homo bycicletus*, rustige soorten die een teruggetrokken gedrag en een onopvallende zang vertonen. Dit in tegenstelling tot de vele zomergasten zoals de *Homo solarius* "Alcoholica", met een veel agressiever gedrag en luidruchtige zang.

Het was voor ons wel een klimatologische schok: in drie uur tijd van de gure Hollandse winter naar prachtig voorjaarsweer. Temperaturen van 18-20 °C en iedere dag een strak blauwe lucht en een veel hogere zonnestand. Nu zijn wij beslist geen zonnebaders maar meer van het type "doortrekker" (D) en dwaalgast (Z). Om kleine afstanden te overbruggen gebruikten we onze opgebouwde vetreserve en onze wandelschoenen. Voor de grotere afstanden gaven we de voorkeur aan onze gehuurde Nissan-micra. De amandelbomen stonden in volle bloei, heel het landschap had een tere roze kleur. Het had er dit jaar nog niet geregend waardoor de roestbruine velden er droog en schraal uitzagen.

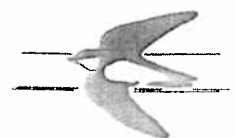
Langs de kust

Ondanks de zware druk van de "toeristenindustrie" kun je langs de kust nog prachtige wandelingen maken. Smalle paadjes voeren langs de steile grillige rotsen in wondermooie kleurschakeringen. Op de rotsachtige grond groeit een mediterrane vegetatie met verspreide bosschages, solitaire bomen en naaldbosjes. Op één van onze tochten ontmoetten wij een herder met een kleine kudde roodbruine koeien (met zwitserse bellen!). Tussen hun poten scharrelden een aantal koereigers rond, driftig op zoek naar

voedsel. We konden deze energieke, kleine gedrongen reigers op een afstand van nog geen vijf meter goed bekijken. We zagen deze reigers ook veel op pas omgeploegde akkers. Iedere avond, tegen zonsondergang, zagen we vanaf ons balkon de koereigers in "lijnen" overkomen op weg naar hun roestplaatsen op de rotsen langs de kust. Onze aandacht werd getrokken door een merelachtig gefluit. Toen we op onderzoek uit gingen ontdekten we een geheel blauwe "merel", de blauwe rotslijster. Huiszwaluwen en boerenzwaluwen vlogen er al volop rond. Tijdens een picknick op de rotsen konden we genieten van de duikvluchten van een kolonie rotszwaluwen. Ze zijn iets groter en duidelijk donkerder dan onze oeverzwaluwen. Bij de richels in de steile rotsen langs de kust zie je veel rotsduiven. Deze voorvader van onze postduif heeft twee zwarte vleugelstrepen. In spaarzaam begroeide gebieden zagen we veel roodborsttapuiten, paapjes, piepers, kuif- en veld-

leeuweriken. Een aantal malen zagen we in de top van een boom of op een telefoonpaal klapeksters. Langs de hele kust kom je ze veelvuldig tegen: de kleine zwartkop. Je hoort ze voortdurend "schelden" en ze laten zich van dichtbij bekijken. Opvallend is hun gitzwarte kop en hun felrode iris en oogrand.

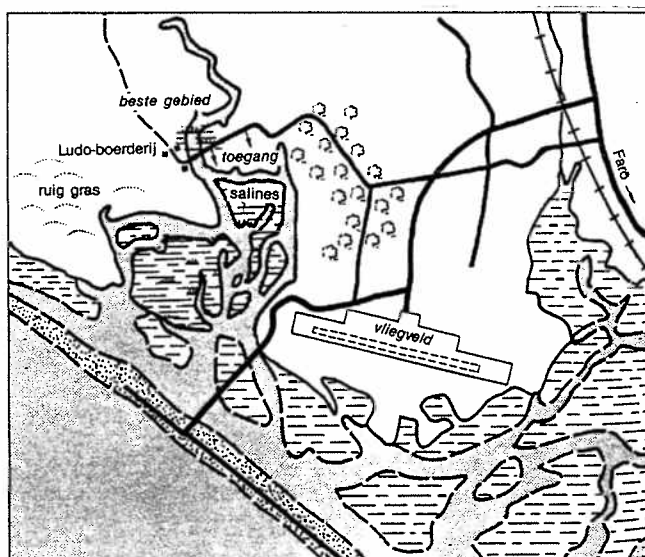
Op de velden en de spaarzame begroeiing langs de kust foerageren veel gemengde groepen zangvogels: putters, kneutjes, groenlingen, vinken, sijsjes en europese kanaries. Deze laatste heeft een aardig twinkelend liedje, dat gemakkelijk te verwarren is met die van de grauwe gors. De grauwe gors signaleerden we trouwens ook regelmatig evenals de zwarte roodstaart, de gele kwikstaart, de witte kwikstaart, de winterkoning, de tijf-tjaf, de heggemus, de roodborst, diverse soorten mezen, de groene -/en de grote bonte specht. Toen we aan de oostkust langs een visrijk beekje wandelden, flitste er plotseling een ijsvogeltje voorbij. Op een mooie avond hoorden we, na de belevens van een schitterende (zee)zonsondergang, de snorrende zang van de nachtzwaluw.

Lagunes, slikken, zoutpannen en moerassen

Als je met het vliegtuig in Faro land heb je een prachtig uitzicht op de lagunes en de zoutpannen rondom het vliegveld. Langs de gehele kust, van Faro tot aan de Rio Guardano (de grensrivier met Spanje) ligt een duingebied dat een groot aantal lagunes afsluit van de open zee. Dit gebied vormt een eldorado voor veel vogels en dus ook voor vogelaars. We zagen op onze wandelingen massa's vogels, echter geen enkele vogelaar! In het boek "De belangrijkste vogelgebieden in Europa" vind je een korte beschrijving van de te volgen route. Het is niet eenvoudig om overal door te dringen maar het loont zeker de moeite. Rondom de salines, aan de westkant van Monte Negro, ligt een bosgebied van voornamelijk zeedennen. Daar zagen we ze plotseling vliegen: blauwe eksters, een patent voor het Iberisch schiereiland! De groep zweefde schreeuwend en knorrend van boom naar boom. Deze bijzonder fraaie vogel is kleiner dan de gewone ekster, heeft een gitzwarte kop en toont vooral tijdens de vlucht zijn helderblauwe glanzende vleugels en lange staart.

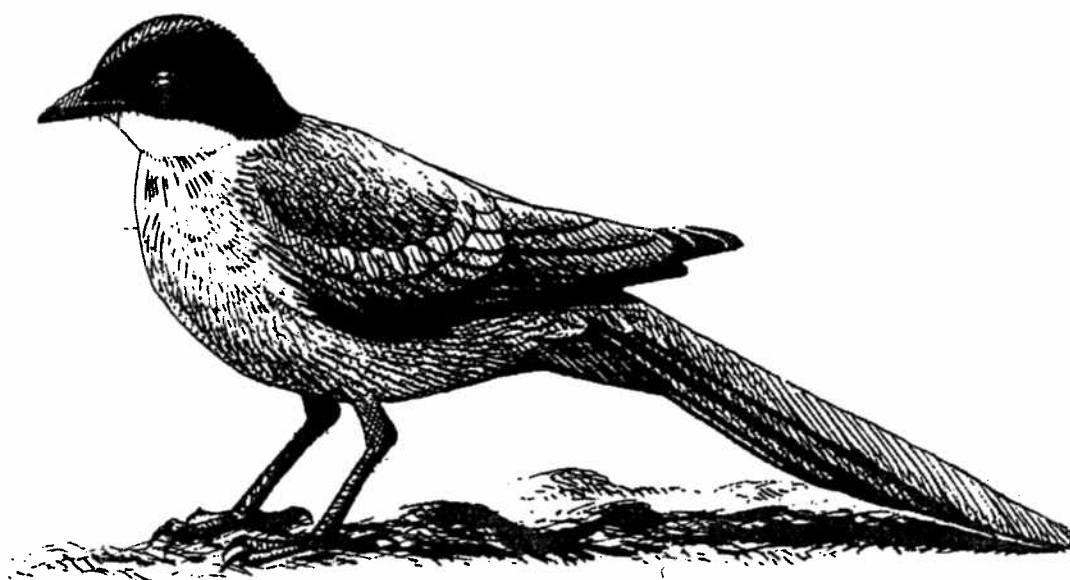
We reden verder naar de lagune bij de Ludo boerderij (zie kaartje). In de lagune zwommen grote aantallen vogels: meerkoeten, waterhoentjes, futen, geoorde futen, dodaars, slobenden, krakeenden, smienten, wilde eenden en aalscholvers. Daar kregen we ook de purperkoet in het vizier: een grote paarse waterhoen (45-50 cm) met lange rode poten en een zware rode snavel. Terwijl we stonden te kijken vloog een kwak op van de waterkant en draaide op geringe hoogte enkele ertjes rondjes boven ons hoofd. De watervogels werden regelmatig opgeschrikt door een overvliegende bruine kiekendief.

Op de slikken om en nabij de slenk foeraerden blauwe reigers, kleine zilverreigers, ooievaars, zilverplevieren, groenpootruiters, tureluurs en X-plevieren en Y-lopers. Sorry, maar ik ben vrij slecht in al die waadvogels, we hebben ze niet allemaal kunnen determineren. Eén vogel die je niet kunt missen is de steltkluut. Deze kluut heeft onwijs lange rode poten en ziet er minder charmant uit dan onze eigen kluut. Bij de boerderij scharrelden verschillende hopen rond die zich soms van dichtbij lieten benaderen. Een vliegende hop is net een grote exotische vlinder. Als je ooit het nest van deze vogel hebt gezien begrijp je meteen hoe hij aan de bijnaam "kakhaan" komt. We ontdekten achter de boerderij twee oude, half afgestorven Eucalyptusbomen met elk drie ooievaarsnesten boven elkaar, en allemaal bewoond! In de verte hoorden we een steenuil roepen.

Aan de monding van de Rio Guardiana (de grensrivier met Spanje) ligt een soortgelijk gebied met lagunes, slikken en zoutpannen. Midden op de brug van Vila Real naar Castro Marim zijn we gestopt om de honderden vogels in de lagune te bewonderen. We zijn verdergegaan en zo'n tweehonderd meter over de brug links een onverharde weg ingereden. Van daaruit kun je een fraaie wandeling maken over een pad dat langs de slenk voert. We zagen grote groepen flamingo's door het ondiepe water waden en foerageren. De volwassen dieren hebben een sprookjesachtig uiterlijk: roze veren en rode poten met een roze/zwarte snavel. De jongen zijn pas na drie tot vier jaar volwassen en hebben een wit met bruin verenpak. Een vliegende flamingo is een uniek gezicht: de lange gestrekte nek en poten met een opvallend zwart/rood contrast in de vleugels. Aan de overkant van de lagune maaide een groepje lepelaars met hun snavel heen en weer door het water. In de verte hoorden we weer ooievaars klepperen. Achter de boerderij op de heuvel aan het einde van de slenk zagen we weer verschillende ooievaarsnesten. Toen we aan het einde van onze veertien-daagse vakantie de balans opmaakten hadden we zo'n kleine 80 vogelsoorten gesignaleerd. Het was goed vogelen in de Algarve!

Joop Bergsma

blauwe ekster

Ontgronding / verschraling de Maashorst

Er staat de komende tijd een heleboel te gebeuren in de Maashorst. Binnenkort wordt gestart met een grootschalig ontgrondingsproject. Het hoe en waarom lees je in onderstaand artikel wat gedeeltelijk is overgenomen uit: "Plan van aanpak", door Staatsbosbeheer/Grontmij.

In het ontwikkelingsperspectief voor de Maashorst (opgesteld door de Provincie Noord-Brabant) staat als doel het ontwikkelen van een begeleid-natuurlijk boslandschap op arme en lemige zandgrond. Hierin worden gevarieerde natuurlijke boslandschappen afgewisseld met schraallanden, vennen en heide. Voor het realiseren van het groter geheel is het nodig om op lokaal niveau een aantal ingrepen te doen. Een ervan is het verwijderen van voedselrijke toplagen ter plaatse in een gedeelte van het huidige begrazingsgebied. Het doel van het verwijderen van de toplaag is het ontwikkelen van heide-achtige vegetaties. In de voedselrijke toplaag is gras een te sterke concurrent voor heide. Door het verwijderen van de teelaardelaag ontstaat een voedselarmer milieu en komt de toekomstige vegetatie dicht bij het grondwaterniveau. De dikte van de teelaardelaag varieert van 25 tot 40 centimeter. Door de teelaardelaag niet overal en gelijkmatig af te graven ontstaat er reliëf en verschil in voedselrijkdom in het gebied.

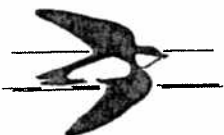
Het gebied waarvoor thans het verwijderen van de teelaardelaag zal worden uitgevoerd, bestaat uit drie gedeelten en heeft een gezamenlijke omvang van circa 20 hectare. De twee zuidelijke gedeelten maken reeds deel uit van het huidige extensief begrazingsgebied in het centrale deel van de Maashorst ten oosten van de Udensedreef en parallel aan de Grensweg. Het noordelijke gedeelte is verworven binnen het kader van natuurcompensatie voor de A50 (gelegen ten noorden van de Heideweg). In dit gebied wordt over circa 65 % van de oppervlakte de teelaardelaag verwijderd en afgevoerd. Het verwijderen van de teelaardelaag wordt zodanig uitgevoerd dat de onderliggende bodemlagen na het ontgraven niet meer worden geroerd door graafwerkzaamheden en/of grondtransporten.

Staatsbosbeheer wil zo snel als het kan starten met de werkzaamheden, zodat de verstoring die dit helaas met zich meebrengt, tot een minimum beperkt blijft. Maar liefst 35.000 m3 materiaal moet er afgevoerd worden.

Houtsnip

Op zondag 14 maart 1999 kreeg ik een telefoontje dat er een vogel dood gevonden was. De beller vermoedde dat het een houtsnip was. Ik ernaar toe. De beller had gelijk, het ging hier om een Houtsnip, die jammer genoeg notabene op "Raam" tegen het raam gevlogen was. Helaas zien we deze schuwe vogel niet zo vaak en is dan ook een zeldzame broedvogel. Dit exemplaar was goed vet en waarschijnlijk op trek van het zuiden naar noordelijke gebieden. De houtsnip is een steltloper die zich thuisvoelt in vochtige bossen met open plekken. Een zachte bodem is noodzakelijk, omdat hij borend met zijn lange snavel naar wormen zoekt. Zo in je hand kun je het roodbruine verenkleed en de dwarsgestreepte kruin goed zien. Ook de "hoekige" kop valt goed op en de hoogstaande ogen, welke de vogel een ruim gezichtsveld geven. Toch zien we ze liever in de lucht. In ieder geval kan Jan Verhoeven zijn verenverzameling weer uitbreiden.

Namens het Bestuur,
Jan-Willem Hermans (telefoon: 0413-269804)

Vogel onder de loep ...

De Kievit

Dit keer wil ik een echte voorjaarsvogel onder de loep nemen, de kievit. Deze week heb ik er nog een in mijn handen gehad. Als medewerker van de Dierenambulance heb ik regelmatig te maken met vogels, zeker omdat onze andere vrijwilligers weten dat ik redelijk thuis ben in deze diertjes. Een prachtige vogel zo'n kievit. De mooie zwarte rug heeft een metaalachtige glans die in het zonnetje prachtig schittert. De vijf tot zeven centimeter lange kuif is het beste kenmerk van de kievit. De vogel die ik op moest halen was vermoeid van een lange reis. Voor de ongeruste

mensen onder ons, deze kievit is inmiddels al weer op de wieken en loopt waarschijnlijk ergens op een weiland te zoeken naar een geschikte nestplaats. De Nederlandse kieviten trekken grotendeels weg naar warmere gebieden maar tegenwoordig blijven er, met al onze zachte winters, steeds vaker vogels het hele jaar in het land.

De kievit is net als de veldleeuwerik een van de eerste vogels die terugkeren naar ons land, vaak al in februari of maart. Zodra ze zijn aangekomen beginnen ze te nestelen. Ze wonen bij voorkeur in vochtige akkers en weilanden, moerassen en velden met water in de buurt. Het zijn goede vliegers en hun acrobatische baltsvlucht wordt gekenmerkt door plotselinge bewegingen met de vleugels. Ze stijgen, laten zich vallen en maken de meest vreemde buitelingen en draaiingen, begeleid door "krakende en suizende" geluiden van hun vleugels en natuurlijk hun luide "*kie-ju wiet wiet*" geroep, het geluid waar ze hun naam aan te danken hebben. Het mannetje maakt verscheidene kuiltjes in de grond en laat de keuze over aan het vrouwtje. Als het vrouwtje een volgens haar geschikte plaats heeft gevonden bekleedt ze die met stro en bladeren. De vier olijfgroene, donkergekleurde eieren worden in 24 tot 28 dagen beurtelings door beide ouders uitgebroed. Ook zorgen ze samen, net als veel plevier-achtigen, met grote zorg voor de jongen. Als er een bedreiging is voor de jongen wordt die onder luid geschreeuw en met suizende duikvluchten aangevallen. Als dit niet helpt wordt er vaak een speciale tactiek uitgevoerd. Een oudervogel doet net of deze gewond is en trekt zo de aandacht naar zich toe en leidt de bedreiging (roofvogel of mens) weg van het nest of de jongen. De jonge vogels kunnen als echte nestvlinders direct lopen en zijn erg snel. Het duurt echter vijf tot zes weken voordat ze kunnen vliegen.

Als voedsel leeft de kievit hoofdzakelijk van insecten, spinnen, wormen en weekdieren. In het najaar is de kievit te vinden in grote groepen, vaak aan het water maar soms ook in de velden. Het doet mij altijd een beetje pijn als de kievit weer uit ons land vertrekt. Het is namelijk een teken dat de winter er weer aan begint te komen. Maar, nu is de kievit nog maar net gearriveerd en gaat hier eerst nog zijn kroost grootbrengen. Dat betekent dat bij ons nu het voorjaar voor de deur staat. Het jaargetijde bij uitstek om te genieten van onze gevederde vrienden in de natuur. Wie weet komen we elkaar binnenkort wel tegen, speurend met een kijker naar wat altijd boeiend blijft om naar te kijken..... Vogels!

Pedro van den Acker

Bijzondere Waarnemingen

In dit overzicht treft men de laatste bijzondere waarnemingen uit 1998 en een aantal uit 1999. De Klapekster is deze winter weer een aantal keren gesignaleerd bij de Drie Vennen (nabij Schaijk). Enkele vogelaars onder ons zijn hier al verschillende geweest, echter zonder resultaat. Deze vogel moet toch te vinden zijn bij de Drie Vennen, volgens diverse vogelaars. Hij laat zich daar "gemakkelijk" zien, vanuit een uitkijkpunt (top van een boom of struik) volgens hun. Toch is het vaak een kwestie van geduld. Echt bijzonder is de overvliegende "Ara" van Jan van den Tillaart. Zou deze vogel inderdaad vanuit Australië naar onze Maashorst zijn gevlogen?? Of is het een ontsnapt exemplaar? Iedereen die in zijn of haar ogen een vermeldenswaardige vogel waameemt, graag doorgeven aan ondergetekende. Alvast bedankt voor de medewerking!

Peter van de Braak,
Coördinator Werkgroep Inventarisaties (telefoon: 0413-253586)

BIJZONDERE WAARNEMINGEN VOGELWACHT UDEN E.O.				
DATUM:	AANTAL:	VOGELSOORT:	LOCATIE:	WAARNEMER:
12-09-1998	6	Paapje	Odillapeel	John Hermans
13-09-1998	6	Tapuit	Maashorst, Uden	John Hermans
19-09-1998	1	Bruine Kiekendief	Maashorst, Uden	John Hermans
27-09-1998	1	Smelleken	Maashorst, Uden	John Hermans
04-10-1998	1	Bruine Kiekendief	Maashorst, Uden	John Hermans
04-10-1998	1	Bruine Kiekendief	Odillapeel	John Hermans
16-10-1998	1	Staartmees (noordelijke)	Violierstr, Uden	Marc Poulussen
24-10-1998	1	Grote Gele Kwikstaart	Millsebaan, Uden	Wil Verbossen
25-10-1998	1	Klapekster	Maashorst, Uden	John Hermans
02-11-1998	1	Kleine Bonte Specht	Slabroek, Uden	Peter v.d. Braak
02-11-1998	6	Ransuil	Slabroek, Uden	Peter v.d. Braak
02-11-1998	1	Klapekster	3 Vennen, Uden	Marc Poulussen
03-11-1998	20	Putter	Grensweg, Uden	Seniengroep
03-11-1998	1	Watersnip	Grensweg, Uden	Seniengroep
08-11-1998	1	Houtsnip	3 Vennen, Uden	Inventarisatie
08-11-1998	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Uden	Inventarisatie
20-11-1998	40	Geelgors	Maashorst, Uden	Peter Noy
21-11-1998	1	Grote Zilverreiger	Binnendijk, Mill	Willy Bergmans
22-11-1998	1	Klapekster	Schaykse Heide	William vd. Velden
22-11-1998	1	Houtsnip	Bolstweg, Erp	William vd. Velden
13-12-1998	1	Houtsnip	Brobbelbiesweg, Uden	Joop Bergsma
30-12-1998	1	Ara	Maashorst, Uden	Jan v.d. Tillaart
01-01-1999	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Uden	Marc Poulussen
03-01-1999	1	Pijlstaart	Pompstation, Veghel	William vd. Velden
04-01-1999	2	Boomklever	Pnemgebouw, Uden	Nieuwjaarswdl.
04-01-1999	1	Watersnip	Maashorst, Uden	Nieuwjaarswdl.
05-01-1999	1	Kleine Bonte Specht	3 Vennen	Jos Welte
10-01-1999	1	Bonte Kraai	Keldonk	Ad van Wanrooy
10-01-1999	1	Kleine Bonte Specht	Keldonk	Tiny v.d. Elsen
10-01-1999	1	Boomklever	Keldonk	Tiny v.d. Elsen
24-01-1999	1	Slechtvalk	Kruizebeemd, Geffen	Jan v.d. Tillaart
31-01-1999	1	IJsvogel	het Broek, Mariaheide	Gé van Boxmeer

Reisverslag Bharatpur in India

Met Eco Tourist Services heb ik van 11 t/m 19 februari dit internationaal bekende wetland bezocht. Er zijn twee redenen om dit gebied te bezoeken. Ten eerste het ontzettend grote land met een geheel eigen cultuur. En ten tweede het natuurgebied Bharatpur, een uitgestrekt moerasgebied waar vele vogelsoorten hun domein hebben.

India

Allereerst is het zeer de moeite waard om een klein beetje te proeven hoe men leeft in India. Je kunt gerust spreken over een klein beetje. Ik ben, gedurende mijn verblijf in India, in een gebied geweest van 200 kilometer rondom Delhi. Dit is nog maar een fractie van totaal India. Er wonen maar liefst een miljard mensen in India. De bevolking is enorm gastvrij en nieuwsgierig. Overal waar we liepen werden we achtervolgd door een heleboel kinderen maar ook volwassenen. Toch zijn ze niet opdringerig zodat je je niet bedreigd voelt. Gelukkig heerst er tegenwoordig geen hongersnood maar de gemiddelde Indiër heeft weinig aan bezittingen. Het onderkomen is veelal een hok met een stoep waar het bed op staat. Het afval wordt langs de nederzettingen gedumpt zodat het nogal eens een vieze aangelegenheid is. Ook het riool loopt overal aan de oppervlakte tussen de huizen in. Verder hebben we een bezoek gebracht aan de Taj Mahal. Dit is een mausoleum en staat bekend als een van de zeven wereldwonderen. Het is een prachtig gebouw geheel opgetrokken uit wit marmer.

Natuurgebied Bharatpur

De tweede zaak die de moeite van het bekijken waard is, is het bezoek aan Bharatpur. Dit is een internationaal bekend en erkend wetland. Oorspronkelijk was het een natte plek in de steppe van de Gangesvlakte. De Maharadja van India wilde hier een jachtreservaat maken om op allerlei vogels te kunnen jagen. Daarvoor werden in het gebied allerlei dijken opgeworpen. Doordat het gebied permanent vochtig bleef, zorgde dit voor zo'n succes dat het tot op de dag van vandaag een internationaal erkend wetland is. Gelukkig wordt er sinds decennia al niet meer gejaagd zodat de vogelliefhebber hier heel goed aan zijn trekken komt.

Naast allerlei exotische Indische vogels komen er ook opmerkelijk veel Europese vogels in het reservaat voor. Aan eenden zie je veel Pijlstaarten, Krakeenden, Slobeenden, Smienten, Witoogeenden en Winter- en Zomertalingen. In het bereik van de grote watervogels zie je hier veel Purperreigers, Koereigers, Blauwe Reigers, Kwakken, Grauwe Ganzen, Aalscholvers, Lepelaars en Aalscholvers. Ook interessant zijn de diverse Kraanvogelsoorten. Naast onze Kraanvogel zag ik ook de Saruskraanvogel en de zeer zeldzame Siberische Witte Kraanvogel. Dit jaar waren er nog twee Siberische Kraanvogels te zien. Verder overwinteren er nog een aantal in China maar daarmee houdt het dan ook op. Je kunt wel raden dat dit dus een zeer bedreigde vogelsoort is. Ondanks de goede bescherming die ze in Bharatpur genieten neemt toch elk jaar dit aantal af. Met twee exemplaren is het dus een kwestie van enkele jaren totdat er geen enkel exemplaar meer terugkomt.

Van de steltlopers zie je hier opvallend veel Bosruiters. Ook de Grutto, Tureluur, Oeverloper, Groenpootruiter, Kemphaan en Zwarte Ruiter kwam ik hier tegen. Het is vreemd om een Grutto in winterkleed te zien. Meestal zien we ze hier als ze al in het broedkleed zijn. Ook de roofvogels waren goed vertegenwoordigd. Geen wonder als je bedenkt dat er vele tienduizenden vogels op enkele vierkante kilometers te vinden zijn. Naast Zwarte Wouwen en Bruine Kiekendieven zag ik ook een heleboel arenden. Opvallend aanwezig waren de Bastaardarend en Schreeuwarend. Beide soorten lijken heel veel op elkaar. De bastaardarend is donkerder dan de Schreeuwarend. Verder heeft de Schreeuwarend minder witte vlekken op de vleugels dan de Bastaardarend. Vandaar ook dat de Engelse naam "Lesser

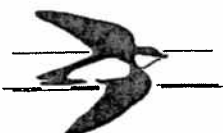

Spotted Eagle" (Schreeuwarend) en "Spotted Eagle" (Bastaardarend) is. Doordat je hier de twee soorten bij elkaar zag kon je mooi het kleurverschil waarnemen maar ik blijf het toch twee heel moeilijke soorten vinden. Ook de machtige Steppearend en Keizerarend waren aanwezig. Op een dag zagen we een vijftal Schreeuwarenden en Bastaardarenden bezig om een prooi naar binnen te werken. Van veraf zagen we een Keizerarend naderen. Eenmaal bij de groep aangekomen dreigde hij met opengevouwen vleugels maar vloog toch verder. Een ander hoogtepunt waren de twee Steppearenden, een jong exemplaar en een adult. De adult zat in een boom waar het pad onderdoor liep. Op een gegeven moment stonden wij er nog ongeveer tien meter vandaan. Toen de gids onder hem door liep vloog de Steppearend pas weg. Veelvuldig zagen we ook Citroenkwikstaarten, Braamsluipers en IJsvogels. Dit is inderdaad de Europese IJsvogel die vanuit Rusland hier de winter doorbrengt. Ongeveer tien exemplaren zag je in Bharatpur die men van redelijk dichtbij kon waarnemen. Verder zagen we nog de Smyrna IJsvogel en de Bonte IJsvogel.

Indrukwekkend was een bezoek aan een "Pythonpit". Pythons (wurgslangen) schuilen in gaten in de grond wat "pit" genoemd wordt. De gids wist precies waar de pits waren. Hij leidde ons ernaar toe waarbij we vier Pythons zagen liggen. Een exemplaar was maar liefst tien meter lang. Toch hoef je er niet bang voor te zijn want toen we dichtbij kwamen kropen ze weer hun hol in. Wel ziet een Python kans om grote prooien als varkens te verschalken. Een klein beetje opletten is dus wel aan te raden.

Al met al was het een reis die de moeite waard was. Zeker om in februari al weer temperaturen van 27 graden Celcius mee te maken vind ik aangenaam. Ondanks de aanwezigheid van vele exotische vogels zag ik toch nog voldoende Europese vogels waardoor de reis toch interessanter wordt.

John Hermans

De aanschaf van een telescoop

Telescopen zijn eenogige kijkers met een vergroting voor het observeren van vogels op grote afstand of het bestuderen van details op kortere afstand. De vergroting varieert van 20 tot 60 maal terwijl de objectiefdiameter 60 tot 100 mm. bedraagt. In vergelijking met verrekijkers zijn telescopen afhankelijker van de atmosfeer en temperatuurverschillen. Op zonnige, warme dagen veroorzaakt het kijken op grote afstand trillingen. Daarnaast neemt de scherpte van het beeld af naarmate de vergroting toeneemt.

Iemand die de smaak van het vogelen goed te pakken heeft zal op een bepaald moment overwegen, naast de verrekijker, een telescoop aan te schaffen. Hij of zij zal tot die aanschaf overgaan omdat een telescoop enkele voordelen biedt boven een verrekijker. Vooral voor watervogels e.d., of vogels die wat langer op dezelfde plek blijven zitten, is het de moeite waard om de telescoop op het statief te zetten. Een "close up" van de betreffende vogel is vaak zeer de moeite waard. Voor vogels die snel van plaats verwisselen is de telescoop minder geschikt. Daarvoor wordt de verrekijker gebruikt.

Soort telescoop

Bijna alle telescopen zijn in twee modellen leverbaar. Er is een model met een rechte inkijk en een model met een 45 graden-inkijk. De laatste heeft een paar voordelen ten opzichte van een rechte inkijk. Ten eerste hoeft het statief niet zo hoog opgeschroefd te worden, waardoor de stabiliteit wordt gewaarborgd. En ten tweede staat men wat gemakkelijker wanneer men in de lucht aan het observeren is.

Kleurcorrectielens

De "**normale telescoop**" geeft bij een hoge vergroting, of zeer sterke lichtomstandigheden een bepaalde verkleuring rondom het voorwerp. De meeste telescopen worden geleverd zonder een kleurcorrectielens. De prijs varieert van 1.000 tot 3.000 gulden. Alle telescopen in deze categorie hebben een goede prijs-/kwaliteit verhouding. Om verkleuring tegen te gaan heeft men een speciale kleurcorrectielens ontworpen.

Bij de "**duurdere telescopen**" heeft men deze lens ingebouwd waardoor de originele kleur van het voorwerp blijft gewaarborgd. Let op: pas bij een hoge vergroting (boven 40x) of bij sterk licht, is een kleurcorrectielens van nut! De prijs varieert van 1.800 tot 5.000 gulden. Topmerken zijn: Optolyth, Swarovski en Leica. Een uitmuntende optische kwaliteit, gekoppeld aan een waterdichte behuizing zorgt voor jarenlang kijkplezier.

Statief

Om optimaal gebruik te kunnen maken van een telescoop is een goed, stevig statief onontbeerlijk. Vaak wordt te weinig aandacht aan het statief besteed, omdat het in eerste instantie om de telescoop gaat. Op het statief wordt vanwege het geld dan vaak bezuinigd. Het statief dient een stevige constructie te hebben waardoor ook bij wat meer wind de telescoop stabiel blijft. Wanneer men een eenvoudig, instabiel statief koopt dan zal er bij wat wind al snel trillingonscherpte optreden. Dit komt de optische kwaliteit van de telescoop en het kijkplezier niet ten goede!

Informatie en bestellen

Voor meer informatie met betrekking tot het aanschaffen van een telescoop of verrekijker kan men terecht bij het bestuur van Vogelwacht Uden, telefoon 0413-269804 (Jan-Willem Hermans). Leden die zijn aangesloten bij Vogelbescherming Nederland kunnen korting krijgen. Ook inruil van oude kijkers is mogelijk. Een compleet overzicht van het zeer uitgebreide assortiment telescopen en verrekijkers is op te vragen bij de Redactie, telefoon 0413-251691 (Peter Noy). In editie 2/1998 heeft een uitgebreid verslag gestaan over alles wat met de verrekijker te maken heeft! Wij hopen dat u met een verrekijker of telescoop uit het assortiment van Vogelbescherming optimaal zult genieten van de natuur, zowel dichtbij huis als verder weg

Bron: Optiek-Catalogus & Prijslijst (Vogelbescherming Nederland)
ANWB Kampioen (december 1997)

Aad van Toor
Peter Noy

Binnenkort Voorjaarsexcursie Lauwersmeer

Over zo'n anderhalve maand vertrekken we met zestien enthousiaste Vogelwachters voor een vierdaagse excursie richting Lauwersmeer, op de grens van Groningen en Friesland. Direct aan de oevers van het Lauwersmeer ligt Natuurdorp Suyderoogh. Het park is gelegen in een uniek natuurgebied dichtbij de vissershaven Lauwersoog. Hier hebben we, gedurende het Hemelvaartsweekend, een drietal luxe 6-persoons bungalows afgehuurd om van daaruit een aantal schitterende wandelingen in de omgeving te starten. Tevens wordt op vrijdag een dagexcursie georganiseerd naar Schiermonnikoog.

Dit prachtige deltagebied is in 1969 ontstaan door afsluiting van de Lauwerszee. Het bestaat uit uitgestrekte ruige graslanden, spontaan opgekomen loofbossen, ondiepe waterpartijen en brede rietkragen. Het door de vroegere eb- en vloedstromen gevormde landschap is een eldorado voor vogel- en plantenliefhebbers. Soorten als Parnassia en diverse orchideeën zijn hier geen zeldzaamheid. In het gebied zijn verschillende uitzichtpunten en observatiehutten te vinden waardoor het zeer aantrekkelijk is voor vogelaars. Zowel voor Vogelwachters als IVN-ers is het Lauwersmeergebied in deze periode van het jaar een schitterend gebied. Ongetwijfeld zullen we hier een groot aantal van de ruim 100 verschillende vogelsoorten tegenkomen. Enkele opmerkelijke soorten zijn Flamingo's, Lepelaars, Wielewaal, Blauwborst, Sprink(riet)zanger, Baardmannetje, Porceleinhoen, Kemphaan, Reuzenster, Rietzanger, Zwarte Ruiter, Groenpootruiter, Grutto, Tureluur en drie soorten Kiekendieven.

Gedurende de vier excursiedagen worden gebieden bezocht als de Ballastplaat, Zuidelijke Ballastplaat en Pampusplaat. Ook uitgestrekte bossen zoals het Zuidwalbos, Marnebos en Vlinderbalg. En niet te vergeten de haven van Lauwersoog met de Waddenzee. Daarnaast hebben we de gelegenheid om een bezoek te brengen aan het Informatiecentrum Expozee (tentoonstellingen over de Waddenzee en het Lauwersmeer), de zeehondencrèche Pieterburen of het Vogelopvangcentrum in Anjem. Hier komen veel olieslachtoffers binnen. Geïnteresseerden kunnen hier de bekende "vogelschoonmaak-centrifuge" bekijken.

De afgelopen jaren is deze vierdaagse excursie een groot succes gebleken. In deze periode van het jaar is de natuur op zijn mooist. Bomen, struiken en bloemen zijn dan nog frisgroen. Ook de vogels laten zich dan zeer goed horen en zien, ze moeten immers hun territorium verdedigen. Op vrijdag wordt een dagexcursie naar Schiermonnikoog georganiseerd. Als de weergoden ons met Hemelvaart gunstig gezind zijn, worden het weer vier schitterende en vooral gezellige dagen. Uiteraard houden wij de thuisblijvers op de hoogte van onze belevenissen ... in het volgende Bruujssel. Op dit moment zijn er nog twee plaatsen vrij. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met ondergetekende, telefoon 0413-251691.

Peter Noy

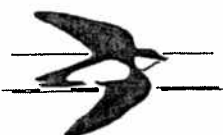
Excursie Oostvaardersplassen

Hoewel de weersvooruitzichten ontzettend slecht waren, stonden er zondagochtend 21 februari toch nog acht vogelaars bij de Groenhoeve om de excursie naar de Oostvaardersplassen doorgang te laten vinden. Onderweg viel het nog mee met het weer, maar hoe later het werd des te donkerder begon de lucht eruit te zien. De reis verliep voorspoedig en zo als altijd werd er onder het rijden al druk gevogeld: sperwer, buizerd, kieviten, daar begon het allemaal al mee. Ik kan alvast wel verklappen dat we meer politie gezien hebben dan bijzondere vogels. Ik overdrijf niet als er meer dan twaalf politiewagens en motoragenten ons voorbij scheurden, op vluchtstroken opgesteld stonden of anderszins onze aandacht trokken. Het gaf ons in ieder geval wel een veilig gevoel. Bij het plassengebied aangekomen zagen we al verschillende eendensoorten: kuifeenden, nonnetjes, grote zaagbekken, brilduikers. Aan buizerds ook absoluut geen gebrek. Wat ook leuk was, was een havik die in een lage boom aan de dijk zat. Het komt niet vaak voor deze stootvogel zo goed te kunnen bekijken. Maar het duurde niet lang voordat hij ons in de gaten had en nog voordat de telescoop opgesteld kon worden, was de vogel al weer gevlogen. Rond half tien kwamen we aan bij een bezoekerscentrum, dat meer weg had van een keet. De vogelkijkhut "De Zeearend" die een paar honderd meter ervan af lag, was daarmee vergeleken een juweeltje. Onder was een grote "picknick" ruimte en boven een vogelkijkgelegenheid die uitzag op een grote plas met riet. Daar zagen we verschillende vogelsoorten, o.a. pijlstaart, nonnetje, slobbeend, grauwe gans, kolgans, kleine of wilde zwaan (te ver weg), kieviten. Tevens werd onze aandacht getrokken door verschillend herten die rustig aan het grazen waren en zich blijkbaar niets aan trokken van twee vossen die de eenden in rep en roer brachten. Peter had nog heerlijke peperkoek bij zich en dat liet zich goed smaken. Ondertussen kwam de regen met pijpestelen uit de lucht vallen. Toch moesten we weer verder, dus kleddemat kwamen we bij de auto's aan. We reden op weg naar de volgende vogelkijkhut. Twee andere vogelaars die daar waren, konden hun lach bijna niet houden om de verhalen die verteld werden door enkele leden. Ze zullen wel denken "hoe die Brabanders vogels kijken". Na een klein kwartier liepen we weer naar de auto's. We zorgden er in ieder geval voor dat de schoenen behoorlijk smerig waren zodat we met een gerust hart in Willy's wagen konden stappen! Aan vogels was daar niet veel te zien, alleen werd onze aandacht getrokken door een geluid dat leek op het slachten van een varken: de waterral. Maar te zien kregen we deze schuwe vogel niet. Rond een uur of een reden we richting Lelystad om aldaar in de stationsrestaurant het een en ander te nuttigen. Friet met frikadellen, appelgebak, saucijzenbroodjes en van alles lekkers verdween in de hongerige magen. We hebben ons nog kostelijk geamuseerd over allerlei types die op straat liepen; vogels kijken is leuk, maar mensen kijken ook. Na de maaltijd besloten we toch nog over de dijk te rijden, maar daar hebben we niets bijzonders meer gezien (althans in onze auto). Om half vier waren we weer in Uden en kunnen we zeggen dat er weer een gezellige vogeldag voorbij is gegaan.

Deelnemers excursie: Peter Wienbelt, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Willy Bergmans + broer, Jeroen van Vliet, Muriëlle van Hees en Don-Alexander van Bergen.

Vogelsoorten: Fuut, Aalscholver, Blauwe Reiger, Knobbelzwaan, Wilde Zwaan (of Kleine Zwaan), Grauwe Gans, Kolgans, Brandgans, Bergeend, Wilde Eend, Krakeend, Wintertaling, Pijlstaart, Slobbeend, Kuifeend, Tafeleend, Brilduiker, Grote Zaagbek, Nonnetje, Sperwer, Havik, Buizerd, Torenvalk, Waterral, Meerkoet, Kievit, Kokmeeuw, Zilvermeeuw, Houtduif, Grote Bonte Specht, Roodborst, Merel, Staartmees, Koolmees, Pimpelmees, Boomkruiper, Winterkoning, Huismus, Spreeuw, Gaai, Ekster en Zwart Kraai.

Don-Alexander van Bergen

Alle wereldvogelnamen op diskette

Met name voor de globetrotters onder ons een buitenkansje om in één klap alle vogelnamen van de wereld op je PC te krijgen. Of voor diegenen die gewoon graag wil weten wat de wetenschappelijke naam is van bijvoorbeeld de "**Schubborstdiksnavelmees**". Wees nou eerlijk, wie zou dat niet willen weten!! Op de diskette staat een ZIP-bestand waarin een Excel sheet is "ingepakt". Als je deze hebt "uitgepakt" beschik je over een bestand met meer dan tienduizend vogelnamen in het Nederlands, Engels en de wetenschappelijke naam!

Voor het luttele bedrag van fl. 10,- kun je deze floppy tot zo'n vier weken na het verschijnen van dit Bruijsel bestellen bij:

Peter Wienbelt, telefoon: 0413 – 330758.

De opbrengst komt uiteraard volledig ten goede van Vogelwacht Uden, dus reden temeer om even snel zo'n boordevolle floppy te kopen.

Inventarisatie de Maashorst

Op zondag 7 februari met zeven enthousiaste deelnemers op pad naar het natte, zeer natte, koude observatiegebied. Jan van Bergen wist gelukkig zo goed de weg dat we nu echt door het water moesten dabberen. Gelukkig leverde zijn zoektocht voor ons het nodige op: zien, geluid, veronderstelling, fantasie, ik weet het niet maar vond alles even knap: zwartkop, matkop, pimpelmees, koolmees, kuifmees, grote lijster, kramsvogel, spreeuw, torenvalk, buizerd, zwarte specht, groene specht, houtsnip!!!, merel, zwarte kraai, sijs, gans, goudhaantje, winterkoning, houtduif, holeduif, boomkruiper en vlaamse gaai. De moeite waard of niet???

Aad van Toor

Ooproep - Stootvogels!

De werkgroep Stootvogels is bezig met het verzamelen van waarnemingen van stootvogels uit de afgelopen jaren. Gedurende de IVN-periode in de zeventiger jaren zijn ook waarnemingen gedaan. Deze heeft de werkgroep nog niet kunnen traceren. Wie weet toevallig waar deze gegevens gebleven zijn? Hebt u een tip?

Neem dan z.s.m. contact op met Piet van der Voort,
telefoon: 0413-263292.

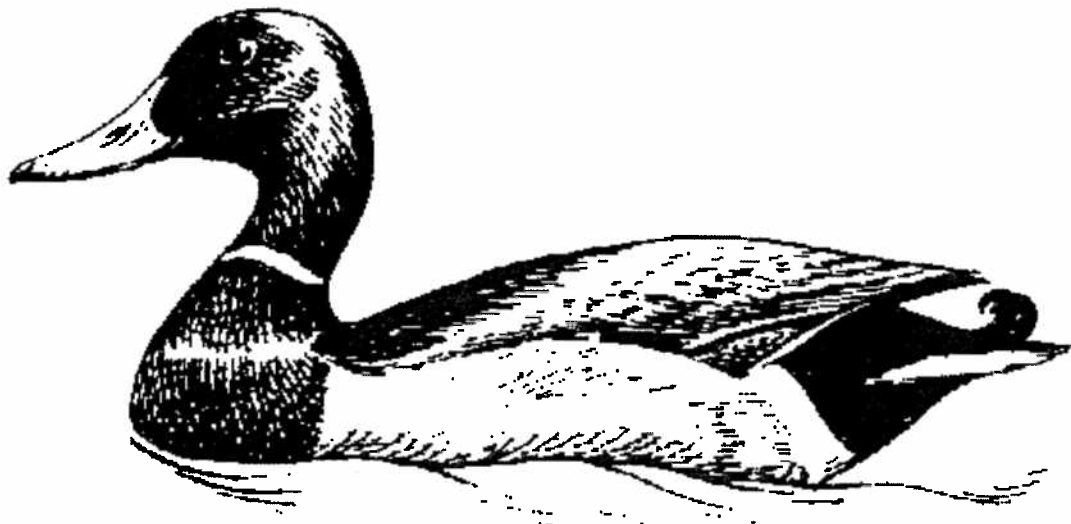

Slapende eend waakt toch

Vogels slapen soms met één oog open en één hersenhelft op scherp, terwijl de andere helft slaapt. Het fenomeen komt ook voor bij sommige waterzoogdieren. Daar is de functie duidelijk: de ene hersenhelft neemt rust terwijl de andere helft actief registreert of het geen tijd wordt naar adem te happen. Bij de wilde eend hebben drie onderzoekers van de Indiana State University aangetoond dat deze vogel inderdaad een oogje openhoudt als er gevaar te duchten is. Daarover rapporteren ze in het tijdschrift *Nature* van 4 februari jl. De onderzoekers concluderen dat de dieren daadwerkelijk met hun open oog een aanvallend dier leidde onmiddellijk tot een vluchtreactie bij de eenden in "halfslaap". Bij een andere proef maakten zij gebruik van het verschijnsel dat dieren aan de rand van de groep extra alert zijn en veel vaker de omgeving afspeuren naar vijanden dan dieren middenin de groep. Op grond daarvan voorspelden de onderzoekers dat eenden aan de rand van de groep ook tijdens de slaap veel vaker dan andere eenden een oog open en een hersenhelft wakker zouden houden. Ze deden daartoe proeven met groepen van vier wilde eenden die op een rij moesten slapen. De buitenste twee dieren sliepen 32 procent van de tijd slechts half en met één oog open; de dieren in het midden deden dat slechts 12 procent van de slaaptijd. Bovendien hadden de vogels aan de rand hun open oog altijd van het groepscentrum af gericht, en dus in de richting van het gevaar, terwijl de dieren in het midden alle kanten op keken. De onderzoekers concluderen daaruit dat vogels een evenwicht in stand houden tussen veiligheid en de noodzaak voldoende slaap te krijgen.

Bron: Wetenschapskatern de Volkskrant, 6 februari 1999

Ingezonden door Peter Wienbelt

Water, water en nog eens water!

We hebben er zoveel van gehad de afgelopen maanden dat het nu wat mij betreft wel zomer mag worden. Letterlijk en figuurlijk. Het begon al van de afgelopen zomer toen we de Leijgraaf-inventarisatie aan het afronden waren. We

hadden de eerste visinventarisatie in de beek af moeten blazen omdat de watertemperatuur boven de 15 graden Celcius lag en daardoor tijdens de schepnetmethode te veel vis aan zuurstoftekort zou sterven. In september, na dagen van regen, hebben we met hoge waterstand de Leijgraaf op diverse plekken bemonsterd. Zoals we al wisten, uit de "flora-, fauna- en insecten-inventarisatie", werden er met verbazing ook in het natste deel van het beekdal veel vissoorten gevangen. Onder andere soorten als *bermpje*, *kleine modderkruiper*, *riviergrondel* en de *paling* zijn waargenomen. In totaal hebben we maar liefst 16 vissoorten waargenomen. Dit gegeven, samen met de in twee jaar opgespaarde flora- en faunagegevens moesten we van de daken schreeuwen. En dat werd ook tijd ook, want het ging tenslotte om een momentopname.

Zoals we dat al vaker hadden gedaan meenden we dat op een ludieke manier te moeten doen, door boeren, eerste burgers en buitenlui op het drielandenpunt midden in het Begrazingsgebied uit te nodigen. Dat kwam mijzelf ook niet slecht uit omdat ik onder herhaaldelijk aandringen van vooral de Brabantse Milieu Federatie, me kandidaat had laten stellen voor de nieuwe Waterschapsverkiezingen. Met een waterig zonnetje werd eind oktober aan de bestuurders van de gemeenten Boekel, Uden (Emest de Groot) en Veghel het complete rapport, wat inmiddels "Een verbinding voor mens en natuur" was gaan heten, aangeboden. De gezamenlijke natuurverenigingen IVN-Uden en Vogelwacht Uden kregen lovende woorden van de bestuurders en zij zegden toe, dat bij het opstellen van het binnenkort te herziene bestemmingsplan en landschapsbeleidsplan, medewerking te verlenen aan een ecologische verbindingzone.

Het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU), dat deze ochtend had georganiseerd tijdens hun tweede werkdag, was 's morgens vroeg begonnen met het graven van een kikkerpoel. Toen wethouder Biemans van Boekel, voor de breed opgekomen persfotografen, de laatste schep uit de poel wilde nemen kwam warempel "de watergeest uit Boekel" dreigend op ons, en met name de bestuurders, af om het werk stil te leggen. Hij dacht dat zijn leefomgeving verstoord zou gaan worden. De Loco-Watergraaf van het Waterschap moest er aan te pas komen om te vertellen dat het Waterschap een "natuurherinrichtingsvisie" klaar en bij zich had en dat de graafwerkzaamheden voor natuurherstel werden gedaan. Na ondertekening van "een groene verklaring" vertrok de watergeest weer naar diepere of nattere oorden. Het VLU had er op één ochtend een poel, een inventarisatie, een herinrichtingsvisie én goede woorden van onze gemeentebestuurders bij, maar nog géén Waterschapsbestuurders. Dat mochten de burgers van Uden en Veghel doen (door hun stembiljet op te sturen, Red.). En dat hebben zo ook gedaan ook. Waarvoor nogmaals veel dank. Ze zullen in Boxtel (waar het hoofdkantoor van het Waterschap is gevestigd, Red.) laten horen dat waterlopen een verbinding zijn voor mens en natuur. Jullie horen er nog van.

Namens het V.L.U.

Willem Peters (telefoon: 0413-252529)

Vogelwacht - Winkel

Eén lid van de Vogelwacht beheert met instemming van Bestuur en leden de winkel.

De doelstellingen van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, cassettes en CD's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt.

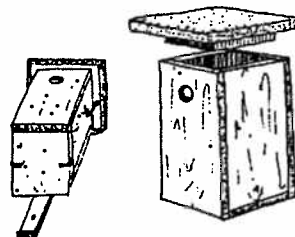
Nu is het niet persé zo dat de beheerder ook de enige verkoper moet zijn. Als alle leden hun medewerking verlenen komt de winkel niet neer op de schouders van één persoon.

Adviezen:

- Verras eens een jarige in uw bekendenkring met een artikel uit de winkel.
- Stel zo'n artikel eens als prijs beschikbaar bij speciale evenementen.
- Maak aspirant vogelaars attent op de mogelijkheden van de winkel bij aanschaf van een boek "herkenning van vogels" en bij aanschaf van een goede kijker.

Meer willen weten over vogels? De winkel heeft diverse boeken in voorraad:

* Bedreigde vogels	f 7,50
* Ja, natuurlijk	f 12,50
* Vogels van Midden Brabant	f 12,50
* Vogels onder dak	f 19,95
* Zakboek van Peter Hayman (herkenning van vogels)	f 17,90
* Lars Johnson (Europese vogels)	f 65,00
* Vogelmonografieën	f 6,00
De waterral (88 blz.)	
De blauwe reiger (79 blz.)	
De bosuil(100 blz.)	
De kerkuil (77 blz.)	
De kleine rietgans (64 blz.)	
De zilvermeeuw (95 blz.)	
De knobbelzwaan (95 blz.)	

Andere artikelen:

* Nestkasten van stevig materiaal	f 10,00
Let op! het is nu de tijd ervoor !!	
* Cassettes met vogelgeluiden (6 delen) per bandje:	f 22,50
* CD's met vogelgeluiden (deel 1 en 2) per deel:	f 39,50
(een prachtig cadeau!)	
* Kaarten van uilen	f 12,50
* Poëzie album met plaatjes	f 12,50
* Postpapier met eend/uil	f 8,50
* Telefoonklappers	f 5,95

Aad van Toor
Klaroenlaan 1 - Uden

Telefoon: 0413-264106 (graag van tevoren even bellen)

De nieuwe "kleintjes" voor uw bedrijf!

De Tennant Compact Serie: handige, ergonomisch verantwoorde en makkelijk te bedienen vloerreinigingsmachines. Kant en klaar of op maat gemaakt. Bij Tennant kunt u terecht voor advies, service en onderhoud.

Wilt u meer weten over eigentijds en kostenbesparend vloeronderhoud? Of wilt u een demonstratie? Neem dan contact met ons op:

Telefoon: 0413-263355

Fax : 0413-265635

TENNANT EUROPE B.V.
Verkoop & Service Nederland
Nijverheidsstraat 4a
Postbus 263
5400 AG Uden

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

marktstraat 12 uden **mannenmode**

Keihard.....
de bergachtigste

De leadville collectie heeft archeologen in de Braziliaanse jungle en op de Himalaya zonder problemen over scherpe rots punten en gladde gletsjers geholpen.

Een blokje om met de hond wordt nu wel erg comfortabel.

E X C L U S I E V E D E A L E R

ZEGERS SCHOENEN

ORANJESTRAAT 3 — UDEN

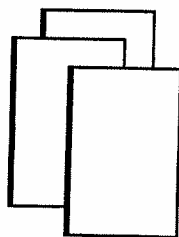
MOLENWIEKEN 40 — VEGHEL

Elk feest begint
met de aankleding...
en dan is hét adres:

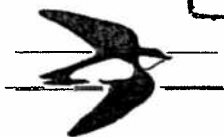
De feestwinkel

LÉON DE BIE
Lieve Vrouwenplein 9
5401 AS Uden
tel./fax 0413-262728

boekhandel
bert van der heijden

Sacramentsweg 4 • 5401 GR Uden • Tel. 0413-260907

Snijders metaal

**SPECIAALZAAK METALEN-
IJZER WAREN - GEREEDSCHAPPEN**

Kapelstraat 1, 5401 EC UDEN
Telefoon: 0413 - 262780

*Voor al uw
tweewielers
en
reparaties*

WIM DE WILT

KERKSTRAAT 4 - UDEN - TEL. 262620

De Bruin

verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden
Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204

*Alle verzekeringen
en financiële diensten*

- Tapijt
- Vinyl
- Overgordijnen
- Binnenzonwering
- Behang
- Laminaat

VAN DER HEIJDEN

Piusplein 2
5402 EA Uden
Telefoon
0413-250510

WAT DOET VOGELWACHT UDEN?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden en omgeving
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujssel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,00 per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,00.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujssel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
Telefoon: 0413-265397 of E-mail: verkaar33@zonnet.nl

Website Vogelwacht Uden: <http://members.lycos.nl/vogelwachtuden/>

ACTIVITEITEN TAAKGROEPEN VOGELWACHT UDEN E.O.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dia-lezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal taakgroepen, te weten:

1. TAAKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, tel.: 0413-253586

2. TAAKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Voor geïnteresseerden heeft men een gratis brochure beschikbaar waarin alle details zijn vermeld.

Coördinator Jan-Willem Hermans, tel.: 0413-269804

3. TAAKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de taakgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Daarnaast worden alle broedgegevens geregistreerd en aan de betreffen de instanties doorgegeven. Het geven van advies en voorlichting behoort eveneens tot de taken.

Coördinator John Hermans, tel.: 0413-272777

4. TAAKGROEP NESTKASTEN

Deze taakgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals kool-, pimpel- en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Een onderdeel van de activiteiten vormt het inventariseren en administreren van alle broedgevallen.

Coördinator Henk van den Acker, tel.: 0413-263523

5. TAAKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een vijftal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van kasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk en boomvalk.

Coördinator Pieter van der Voort, tel.: 0413-263292

6. TAAKGROEP WINTERVOEDERING

De leden van deze taakgroep komen alléén in actie bij uitzonderlijke weersomstandigheden, zoals bij strenge vorst over een langere periode of een dik sneeuwdek. Pas dan kunnen een aantal vogelsoorten onze hulp gebruiken. Op verschillende plaatsen in het buitengebied wordt dan bijgevoerd. De taakgroep legt contacten met diverse instanties die het voedsel verstrekken en bepaalt waar en wanneer bijgevoerd moet worden.

Coördinatie Bestuur Vogelwacht, tel.: 0413-269804

7. TAAKGROEP CLUBBLAD/PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruijssel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de activiteiten binnen de vereniging, waarbij diverse leden de pen ter hand nemen om vogelverhalen met anderen te delen. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de vele activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in kranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, tel.: 0413-251691

8. TAAKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven in en rond Uden. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt daartoe een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, tel.: 0413-252529

